

Kvinnornas kamp

Kampen för demokrati och allmän rösträtt gällde till en början bara rösträtt för alla män. ”Männen först”, sade många socialister och menade att kampen för kvinnorna kunde komma senare, när alla män väl hade fått rösträtt. Ingen förbättring för kvinnorna inträffade utan att kvinnorna själva kämpade för det.

Kvinnor hade inte samma rättigheter som män

Rättigheterna för kvinnor och män skiljde sig åt. Präster och andra män med makt hade genom århundraden lärt ut att kvinnan skulle lyda mannen. Det gällde inom alla samhällsklasser. Kvinnor fick inte vara myndiga och bestämma över sig själva. De fick inte arbeta utanför hemmet utan att ha tillåtelse av sin man. Bara änkor och ogifta kvinnor hade friheter, men så fort de gifte sig måste de lyda under sin man och täcka håret när de gick ut.

Att ifrågasätta detta ansågs gå emot Gud och det som kyrkan lärde ut.

Mot slutet av 1800-talet började kvinnor ur medel- och överklassen att engagera arbetarkvinnor i kampen för jämställdhet och kvinnlig rösträtt.

Några tidiga kvinnosakskämpar

Fredrika Bremer brukar räknas som en av Sveriges första *feminister*, även om det ordet inte fanns på den tiden. Då kallades de som kämpade för kvinnors rättigheter för kvinnosakskämpar. Bremers böcker påverkade debatten i både tidningar och riksdag och ledde till att lagar ändrades.

En annan tidig feminist var Sophie Sager. Hon skrev och höll föredrag om att kvinnor borde få samma rättigheter som män, men män hånade henne och hon fick kämpa på egen hand. Till slut emigrerade hon och fortsatte sin kamp i USA.

Karolina Widerström blev 1888 Sveriges första kvinnliga läkare. Men det skulle dröja 40 år innan kvinnliga läkare fick arbeta på statens sjukhus. Widerström öppnade under sin tid en egen mottagning för kvinnor. Hon skrev böcker och artiklar om kvinnors hälsa, hygien och rätt att klä sig friare. Vid den här tiden var kvinnomodet skadligt för kroppen.

Karolina Widerström blev Sveriges första kvinnliga läkare. Hon stred även för kvinnlig rösträtt.

Kvinnorna samarbetade över klassgränserna

Kvinnornas kamp för rösträtt och jämlikhet tog fart i slutet av 1800-talet. Nu började kvinnor sluta sig samman i föreningar. De förstod att de var starkare tillsammans och började samarbeta över klassgränserna. Kvinnor ur över- och medelklassen bjöd in arbetarklassens kvinnor. Liberala kvinnor höll tal om kvinnlig rösträtt vid arbetarnas demonstrationer. Även konservativa kvinnor började tänka att kvinnosakskämparna hade rätt.

Liberaler lade förslag om kvinnlig rösträtt

I riksdagen satt bara män och de flesta såg ingen anledning att kämpa för kvinnors rättigheter. Men mot slutet av 1800-talet började arbetarrörelsen och socialdemokraterna kräva rösträtt för alla. Det fanns även några liberaler i riksdagen som förde fram förslag om att både män och kvinnor borde få vara myndiga och ha rösträtt. De konservativa röstade ner alla sådana förslag.

Segrar för kvinnor under 1800-talet

- 1845** Lika arvsrätt för män och kvinnor.
- 1846** Kvinnor får rätt att driva vissa företag.
- 1853** Kvinnor får vara lärare.
- 1858** Ogifta kvinnor kan ansöka om att få bli myndiga.
- 1862** Rika kvinnor får kommunal rösträtt.
- 1864** Män får inte aga sina fruar.
- 1872** Kvinnor får rätt att bestämma själva vem de ska gifta sig med.
- 1873** Kvinnor får studera vid universitet.
- 1874** Gifta kvinnor får bestämma över sina egna pengar.